

Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri
Landbrugsstyrelsen

Vejledning om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed 2025

Udgivet december
2024

Vejledning om tilskud til biodiversitet &
bæredygtighed 2025

Denne vejledning er udarbejdet af
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og
Vandmiljø i 2024

Foto: Styrelsen for Grøn Arealomlægning og
Vandmiljø
© Styrelsen for Grøn Arealomlægning og
Vandmiljø

Ministeriet for Grøn Trepert
Styrelsen for Grøn Arealomlægning og
Vandmiljø
Nyropsgade 30
1780 København V
Tlf.: 33 95 80 00
E-mail: mail@lbst.dk
www.lbst.dk

ISBN: XX

**Finansieret af
Den Europæiske Union**

Indhold

1. KORT OM BIO-ORDNINGEN BIODIVERSITET & BÆREDYGTIGHED	5
1.1 Hvem kan søge ordningen?	5
1.2 Hvor stort er tilskuddet?	5
1.3 Hvad er formålet med ordningen?	6
1.4 Siden sidst.....	6
2. HER ER DE VIGTIGSTE FRISTER.....	7
3. HVORNÅR KAN DU SØGE ORDNINGEN?	8
4. HVAD SKAL AREALERNE LEVE OP TIL?	9
4.1 Du skal have søgt og modtaget grundbetaling	9
4.2 Du skal overholde GLM 10.....	9
4.3 Hvilke typer af elementer og arealer kan du bruge?	10
4.3.1 Hvilke arealer må du ikke udlægge elementer på?	11
4.4 Hvilke størrelser må arealerne have?	12
4.4.1 Samlet tilskudsareal må højst udgøre 50 pct. af bedriftens samlede godkendte areal til grundbetaling	13
4.5 Kriterier og forpligtelser for at søge tilskud	13
4.5.1 Hvad gælder for småbiotoper?	14
4.5.2 Hvad gælder for de braklagte arealer?	18
4.5.3 Hvad gælder yderligere for slåningsbrak?	18
4.5.4 Hvad gælder yderligere for blomsterbrak?	18
4.5.5 Hvad gælder yderligere for bestøverbrak?	19
4.6 Der er ingen gødskningsnorm til arealer under ordningen.....	21
4.7 Det skal du gøre, hvis der sker ændringer i løbet af året	21
4.7.1 Hvornår kan du ændre afgrødekode?	22
5. HVILKE TILSKUD KAN DU SØGE TIL SAMME AREAL?.....	23
5.1 Sammenhæng til andre ordninger	23
5.2 Sammenhæng med konditionalitet	24

6. KONTROL OG ADMINISTRATIVE SANKTIONER	25
6.1 Kontrol	25
6.2 Administrative sanktioner	26
6.2.1 Hvis du indsender en ansøgning om tilskud for sent	26
6.2.2 Hvis du ikke indberetter alle bedriftens landbrugsarealer	26
6.2.3 Hvis der er betingelser under en tilskudskategori, som ikke er opfyldt	27
7. ANDRE REGLER, DU SKAL KENDE.....	31
7.1 Husk nationale bestemmelser ved etablering af småbiotoper	31
7.2 Svig med og misbrug af tilskud	31
7.3 Omgåelse af kriterier og forpligtelser.....	32
7.4 Force majeure og ekstraordinære omstændigheder	32
7.5 Vi indsamler og behandler dine data	33
7.6 Hvis du vil klage over en afgørelse fra os.....	34
8. RETSGRUNDLAG	35
8.1 EU-regler.....	35
8.2 Danske regler	35
9. BILAG 1: PLANTEARTSLISTE FOR BESTØVERBRAK.....	36

1. Kort om bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed

Bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed er en etårig bio-ordning for dig, der ønsker at gøre en ekstra indsats på dine landbrugsarealer til gavn for biodiversiteten. Ordningen skal være med til at udvikle ny natur og nye levesteder for dyr og planter og hjælpe med flere fødekilder for at øge mangfoldigheden af levende organismer på dine dyrkede landbrugsarealer. Du søger tilskud under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed ved at udlægge ikke-produktive elementer og arealer i form af småbiotoper og brak og ved at leve op til forpligtelserne, som beskrives i denne vejledning.

Du kan kun søge tilskud under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, hvis du opfylder GLM 10-kravet, hvor du er forpligtet til at sikre, at mindst 4 pct. af din bedrifts omdriftsarealer udgøres af ikke-produktive elementer og arealer. Du kan modtage tilskud under denne ordning til ikke-produktive elementer og -arealer, som går udover de påkrævede 4 pct. Du kan ikke modtage tilskud under denne ordning til de samme elementer og arealer, du bruger til at opfylde GLM 10-kravet med.

[Du kan læse mere om konditionalitet og sammenhængen til GLM-kravene i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet 2025.](#)

1.1 Hvem kan søge ordningen?

Du kan søge ordningen, hvis du har rådighed over landbrugsarealerne, og du samtidig har søgt og er berettiget til grundbetaling sidste år (2024) og dette ansøgningsår (2025).

1.2 Hvor stort er tilskuddet?

Tilskuddet er på ca. 2.740 kr. pr. ha ikke-produktivt element og areal, du udlægger under ordningen. Du kan derudover søge et tillæg på 1.500 kr. pr. ha til bestøverbrak oveni de 2.740 kr. pr. ha.

Hvis du under denne ordning søger om tilskud til ikke-produktive elementer og arealer på mindst 3 pct. af dine omdriftsarealer – udover de 4 pct. du har udlagt under GLM 10 – vil du få tilskud under basis-satsen for et ekstra procentpoint under GLM 10 via denne bio-ordning. Det vil ske automatisk, når du har udlagt mindst 3 pct. af dine samlede omdriftsarealer til ikke-produktive elementer og arealer under denne ordning og samtidig opfylder dit krav til ikke-produktive elementer og arealer under GLM 10. Det er udelukkende muligt at få tillæg gennem basistilskuddet på den ekstra procentpoint, du får tilskud til under denne bio-ordning.

Alle ansøgninger, der opfylder ordningens kriterier og forpligtelser, vil blive imødekommet, men det kan blive til en lavere – eller højere – udbetalt sats end den planlagte sats. Satsen for denne bio-ordning kan variere med 35 pct. ved underansøgninger (dvs. satsen kan blive op til 35 pct. højere) og 10 pct. ved overansøgninger og kan i særlige tilfælde blive reduceret med mere end 10 pct., hvis det er nødvendigt for at imødekomme alle ansøgninger på ordningen. I tilfælde af overansøgninger vil vi i første omgang overføre midler fra andre underansøgte bio-ordninger og eventuelt fra grundbetalingsordningen med henblik på så vidt muligt at kunne udbetale den forventede sats, før der ses på reduktion af satsen.

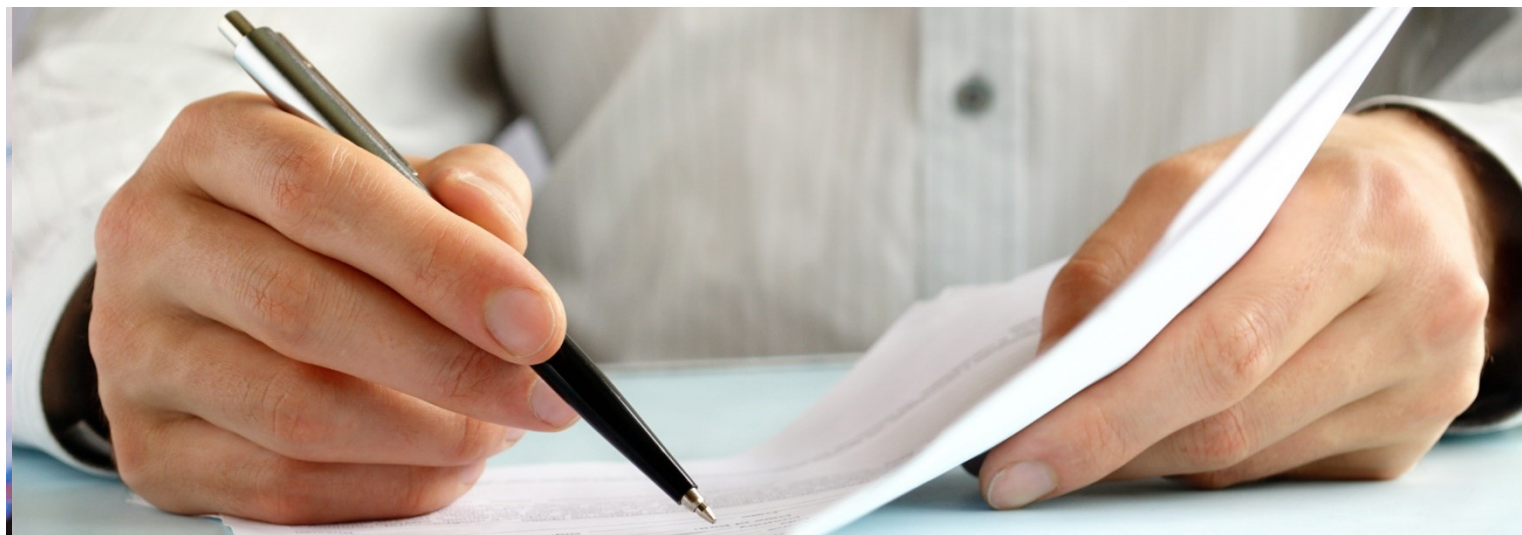
1.3 Hvad er formålet med ordningen?

En del af landbrugsstøtten er øremærket bio-ordninger, der har til formål at gavne klima, miljø og biodiversitet på landbrugsarealer. Bio-ordninger er etårige, men du kan som udgangspunkt søge om tilskud til samme areal år efter år. Bio-ordningerne er frivillige ordninger, der gør det muligt for dig som landbruger at få ekstra tilskud til grønne tiltag ud over de obligatoriske.

Der er behov for flere naturtiltag på landbrugsarealerne i Danmark. Bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed tilgodeser landbrugere, der ønsker at gøre en særlig indsats til gavn for biodiversiteten. Ordningen bidrager hovedsageligt til, at Danmark kan leve op til målsætningerne i EU's biodiversitetsstrategi – herunder naturgenopretningsforordningen frem mod 2030 ved at øge landskabstræk med stor diversitet på landbrugsjorden. Ordningen forpligter kun til at udtage arealer til naturformål ét år ad gangen, men søger du ordningen i flere år eller gennem hele reformperioden, vil det i højere grad sikre langvarige levesteder for markens vilde dyr, fugle og insekter. Du kan derved lade elementerne ligge samme sted hen over flere år. Det vil være til gavn for biodiversiteten, miljøet og klimaet.

1.4 Siden sidst

- GLM 8, delkrav 2 om 4 pct. ikke-produktive elementer og arealer videreføres i 2025 som GLM 10. Dette medfører dog ikke direkte ændringer til bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed i 2025. Adgangskravet fra 2023 og 2024 ændrer sig ikke, hvorfor du kun kan søge tilskud under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, hvis du opfylder GLM 10-kravet, hvor du er forpligtet til at sikre, at mindst 4 pct. af din bedrifts omdriftsarealer udgøres af ikke-produktive elementer og arealer.
- Markbræmmer udgår som et ikke-produktivt element fra 1. januar 2025. Du kan i stedet indrette arealerne som brak.
- 5-metersreglen bliver ændret til, at afstanden mellem to forskellige småbiotoper skal være mindst 5 meter inden for samme bedrift.
- Reglen om afstandskrav mellem småbiotoper justeres. Småbiotoper med en afstand på mindre end 5 meter fra hinanden, anses som én samlet småbiotop, og må dermed kun udgøre 1 ha samlet set.
- Ved etablering af blomster- og bestøverbrak er det et krav, at jordbehandlingen foretages første år. Efterfølgende år er det fortsat tilladt at bearbejde jorden med henblik på etablering af blomsterblandingen, men ikke et krav.
- Det er præciseret i vejledningen at det ikke er muligt at opnå tilskud til småbiotoper bestående af træer og buske på områder, der af kommunen er udpeget som uønsket skovrejsning
- Uønskede plantearter (afventer høringssvar)

2. Her er de vigtigste frister

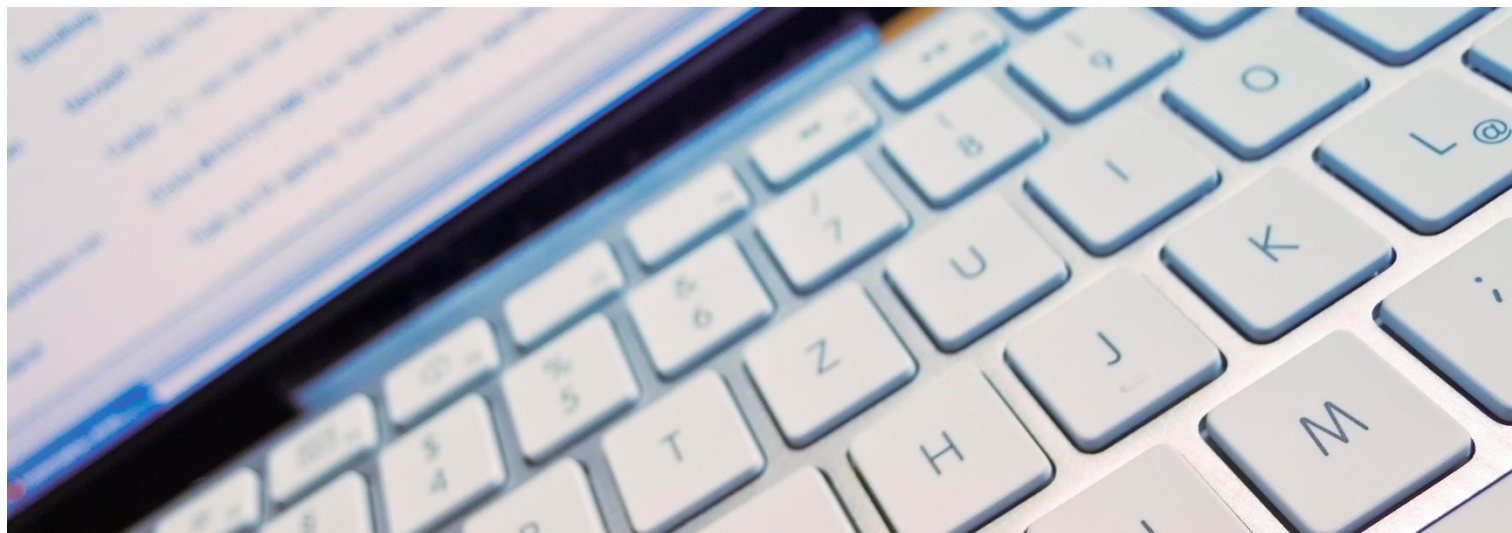
I oversigten kan du se de vigtigste frister for ordningen. Vær opmærksom på, at hvis du søger tilskud til ikke-produktive elementer, der er en del af en mark, kan der gælde andre frister for den afgrøde, du dyrker på marken.

Periode under biodiversitet & bæredygtighed	
1. januar til og med 31. december	<u>Ikke-produktive elementer og arealer:</u> De skal være uden produktion og anden produktionsforberedende aktivitet i hele kalenderåret. Det vil sige, at du ikke må bruge dem produktionsmæssigt. Vær opmærksom på at det er anderledes end, hvis du alene søger grundbetaling.
1. januar til og med 30. april	<u>Blomsterbrak og bestøverbrak</u> , hvor du har isået en blomster- og bestøverbrakblanding: Mindst hvert andet år skal du etablere en blomsterblanding med samtidig jordbehandling.
1. april til og med 25. oktober	<u>Slåningsbrak:</u> Du skal slå arealet mindst én gang i perioden.
1. maj til og med 31. juli	<u>Braklagte arealer:</u> Der er forbud mod slåning i perioden af hensyn til yngleperioden for markens vildt- og fuglebestand som harer og jordrugende fugle.

Ordningen følger derudover grundbetalingsordningens frister.

[Læs om generelle vigtige frister i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025.](#)

3. Hvornår kan du søge ordningen?

Ordningen følger perioder for ansøgning, kontrol og udbetaling af landbrugsstøtte.

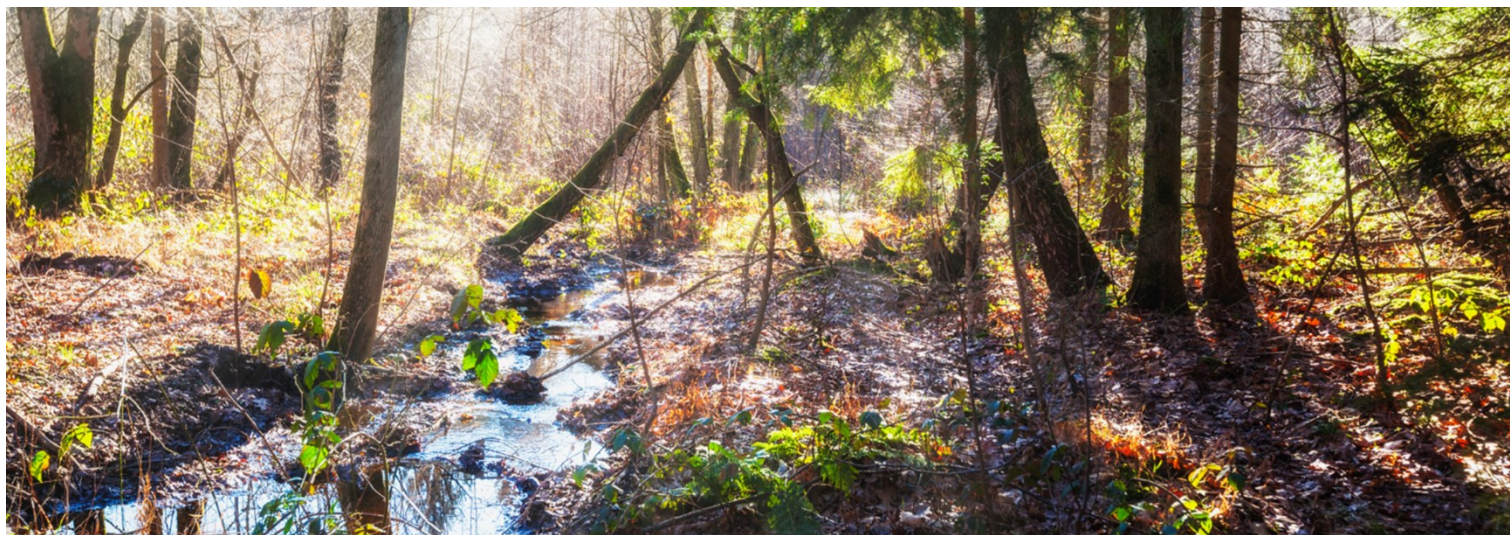
Du søger til ordningen i fællesskemaet fra 3. februar 2025.

Du kan som udgangspunkt trække din ansøgning helt eller delvist tilbage på ethvert tidspunkt. Du kan dog ikke trække arealer tilbage efter den 15. november, eller hvis vi har oplyst dig om, at vi har til hensigt at foretage kontrol på din bedrift. Efter et kontrolbesøg kan du ikke trække de arealer ud, hvor vi har konstateret manglende overholdelse af tilskudsbetingelserne.

Frister og periode i ansøgning af landbrugsstøtte	
3. februar til og med 23. april	Periode, hvor du kan søge landbrugsstøtte.
29. april	Frist for ændringer til markblokke og tilhørende korttemaer.
19. maj	Frist for ændringer til dit fællesskema og forsinket ansøgning.

[Du kan læse mere i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025.](#)

4. Hvad skal arealerne leve op til?

Du skal leve op til en række kriterier og forpligtelser for, at du kan få tilskud under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed. Du skal leve op til kriterierne for at kunne søge ordningen, og du skal opfylde forpligtelserne i hele ansøgningsåret. Forpligtelser er de handlinger, du skal udføre eller undlade at udføre i en bestemt periode.

4.1 Du skal have søgt og modtaget grundbetaling

Du kan søge om tilskud under denne bio-ordning til arealer, der er tilskudsberettigede landbrugsarealer. Det betyder, at der derfor skal være søgt og modtaget grundbetaling i det foregående ansøgningsår og søgt grundbetaling i indeværende år til de arealer, som du søger om tilskud til under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed.

[Du kan læse mere i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025:

- § XX om kriterier for at modtage tilskud

4.2 Du skal overholde GLM 10

Ordningen har tæt relation til konditionalitetskravet GLM 10, hvor du er forpligtet til at sikre, at mindst 4 pct. af din bedrifts omdriftsarealer udgøres af ikke-produktive elementer og -arealer. Du skal derfor have opfyldt dette GLM 10-krav, inden du kan søge bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed eller være undtaget fra kravet. Arealer, du anvender til at opfylde GLM 10-kravet, eller som skal fastholdes og vedligeholdes som GLM-landskabselementer, som følge af GLM 8, delkrav 1, kan dog ikke samtidig modtage tilskud under denne ordning. Hvis du ikke er omfattet af GLM 10, kan du fortsat søge tilskud til denne ordning.

Du kan udpege erstatningsarealer under biodiversitet & bæredygtighed til opfyldelse af GLM 10, hvis du ikke lever op til GLM 10 på tidspunktet for det fysiske kontrolbesøg. Vær opmærksom på, at du ved udpegningen af et erstatningsareal, du har søgt til denne ordning, mister tilskuddet til denne ordning for arealet. Disse ændringer skal ske inden tilbagetrækningsfristen d. 15. november. Du kan læse mere i afsnit 5.2.

[Du kan læse mere om konditionalitet og sammenhængen til GLM-kravene i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet 2025.](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025:

- § XX om kriterier for at modtage tilskud, herunder at leve op til GLM 10
- § XX, der angiver, at det er et kriterie, at arealer der ansøges om tilskud til under denne ordning, ikke udpeges erstatningsarealer til GLM 10

4.3 Hvilke typer af elementer og arealer kan du bruge?

Du kan bruge elementet småbiotoper og arealer som slåningsbrak, bestøverbrak, blomsterbrak i ordningen. Du må gerne kombinere forskellige elementer og arealer på samme landbrugsareal. Hvis du placerer elementer og arealer oven på hinanden, kan du kun opnå tilskud under biodiversitet & bæredygtighed til det ene.

Eksempel

På en brakmark på 1 ha udlægger du en småbiotop på 0,5 ha. Du får derved tilskud til både 0,5 ha småbiotop og 0,5 ha brak. Du kan også udlægge en småbiotop på en hel mark op til 1 ha og få tilskud til 1 ha småbiotop.

Du kan også opnå gode biodiversitetsmæssige effekter ved at udlægge flere mindre områder af et landbrugsareal til en eller flere småbiotoper.

[Find inspiration i denne video om småbiotoper under biodiversitet og bæredygtighed 2025](#)

Du kan altså inden for samme landbrugsareal have forskellige kombinationer, som alle giver en forskel i plantedækket og dermed udvider både levesteder og fødekilder for markens levende organismer.

Småbiotoperne kan som udgangspunkt ligge på alle slags landbrugsarealer, hvilket vil sige arealer registreret som enten omdriftsmarker, permanent græs og permanente afgrøder. Du kan læse afsnit 4.3.1 om undtagelser fra dette. Slåningsbrak kan kun ligge på omdriftsmarker. Blomster- og bestøverbrak kan placeres på alle slags landbrugsarealer, men arealet vil herefter få status af omdrift. Tillægget til bestøverbrak kan kun ydes på arealer, der var omdriftsarealer i 2024, og tillægget gives ikke på småbiotoper.

Hvis vi konstaterer, at der har været en produktion på dine ikke-produktive elementer, mister du dit tilskud under denne ordning for arealerne. Hvis arealerne overholder forpligtelserne for grundbetaling, vil du fortsat kunne få grundbetaling.

[Du kan læse mere om, hvad vi definerer som landbrugsaktiviteter i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025.](#)

4.3.1 Hvilke arealer må du ikke udlægge elementer på?

Følgende arealer kan ikke indgå i denne ordning:

- arealer, der er beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3
- særligt udpegede Natura 2000-arealer*
- småbiotoper med et High Nature Value-indeks (HNV) på fem eller derover
- arealer, du søger til andre bio-ordninger i 2025, herunder varieret planteproduktion, miljø- og klimavenligt græs eller økologisk arealstøtte.
- arealer, der er underlagt betingelser ifølge andre nationale ordninger, hvor der ydes tilskud under betingelse af, at der ikke sker en landbrugsproduktion i 2025. Det kan være ordninger under Miljøstyrelsen, f.eks. klima- og lavbundsordninger eller i form af klima-, miljø- eller naturforpligtelser i medfør af indgåelse af direktivforpligtelser eller projekter, der undtagelsesvist fortsat kan modtage grundbetaling som følge af forpligtelserne.
- Småbiotoper der bliver indberettet på skovnegative områder.

*De særligt udpegede Natura 2000-arealer til pleje, er arealer med habitatnatur, der vurderes at have et særligt plejeindsatsbehov med henblik på at kunne opretholde naturtilstanden. Et kort herover udarbejdes (ca. hvert sjette år) på baggrund af bidrag fra kommunerne og offentlige lodsejere. Kortlaget kan ses i Internet Markkort (IMK) og hedder "særligt udpegede Natura 2000 områder". Kortlaget er blandt andet målrettet tilskudsordningen pleje af græs og naturarealer (PLG). Arealerne er udelukket fra at søge på biodiversitet & bæredygtighed for at undgå incitament til at ophøre ekstensiv forvaltning med naturpleje.

4.3.1.1 Arealer, der udvikler deres naturværdi, kan få tilskud året efter under ordningen

Som beskrevet ovenfor kan du ikke få tilskud under biodiversitet & bæredygtighed til arealer, der er beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3, særligt udpegede Natura 2000-arealer samt småbiotoper med et High Nature Value-indeks (HNV) på fem eller derover. Der er dog en undtagelse, da du kan modtage tilskud til disse, hvis arealet/småbiotopen året forinden modtog tilskud under biodiversitet & bæredygtighed og altså har udviklet naturværdien i løbet af ansøgningsåret.

Det vil sige, at hvis du f.eks. har søgt tilskud til biodiversitet & bæredygtighed på et areal i 2024, kan arealet under ansøgningsåret udvikle sin naturværdi så meget, at det i 2025 registreres efter naturbeskyttelseslovens § 3. I 2025 kan du igen modtage tilskud til biodiversitet & bæredygtighed på dette areal.

4.3.1.2 Andre arealer med forbud mod landbrugsproduktion kan ikke få tilskud under ordningen

Du kan ikke få tilskud til biodiversitet & bæredygtighed i vandbøringsområdets 25 meter beskyttelseszone, da der i forvejen er forbud mod at dyrke i beskyttelseszonen. Denne regel er beskrevet i miljøbeskyttelsesloven, som har til formål at gennemføre direktiver om naturbeskyttelse. Du kan finde vandbøringer og de tilhørende beskyttelseszoner i Internet Markkort i laget "Vandbøringer 2025."

Landbrugsarealer, som er beliggende indenfor et indvindingsområde til en vandboring, men ikke selve beskyttelseszonen på de 25 meter, kan anvendes under ordningen, medmindre der i servitutten for det specifikke areal er et forbud mod dyrkning.

Enhver anden offentlig regulering der gælder for arealet i 2025, om at der ikke må ske en landbrugsproduktion, vil også betyde, at du ikke kan opnå tilskud til arealet.

4.3.1.3 Arealer med solceller kan ikke få tilskud under ordningen

Landbrugsarealer med solceller kan ikke opnå tilskud under denne ordning. Det gælder for både landbrugsarealer, hvor der er etableret solceller og landbrugsarealer, hvor der bliver etableret solceller i

det kalenderår, der bliver søgt tilskud til. Hvis det er muligt at slå eller jordbehandle og udså en blomsterblanding på arealer *mellem* solcellepaneler, kan disse arealer tegnes ind som selvstændige marker med slåningsbrak, blomsterbrak eller bestøverbrak – forudsat at arealet udgør mere end 0,01 ha (100 m²). På den måde kan arealer mellem solcellepaneler potentielt indgå i ordningen. Vær opmærksom på, at for at modtage grundbetaling skal arealer minimum være 0,3 ha eller overholde regler om sammenhængende arealer.

4.3.1.4 Andre arealer, der er udelukket fra tilskud under ordningen

Du kan ikke søge tilskud under denne ordning til følgende ikke-produktive elementer:

- 3-metersbræmmer (kan kun anvendes til opfyldelse af GLM 4-kravet og GLM 10)
- Markkrat (kan kun opnå grundbetaling og anvendes til opfyldelse af GLM 10)
- GLM-søer og fortidsminder (skal fastholdes og vedligeholdes som følge af GLM 8 og kan indgå i opfyldelse af GLM 10)
- Småbiotoper (der anvendes til opfyldelse af GLM 10, eller som alene er udlagt under grundbetalingsordningen)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025:

- § XX om arealer der ikke kan være omfattet af ansøgning om tilskud
- § XX om kriterier for at modtage tilskud, der omhandler anden anvendelse eller regulering af arealet

4.4 Hvilke størrelser må arealerne have?

Det er et kriterie, at du skal søge tilskud til mindst 0,30 ha i alt under ordningen, og at hvert ansøgt element eller areal skal udgøre mindst 0,01 ha på den enkelte mark. Landbrugsarealet, du søger tilskud til under biodiversitet & bæredygtighed i 2025, skal have været tilskudsberettiget til grundbetaling i 2024.

For de enkelte elementer og arealer gælder desuden:

- **Brakmarker:** Forskellige typer af brak må udgøre en hel mark uanset størrelse.
- **Småbiotoper:** En sammenhængende småbiotop må højst være 1 ha.
  - Hvis marken som en småbiotop er en del af, udgør op til 1 ha, må småbiotopen gerne fylde hele markens areal.
  - Du må gerne have flere småbiotoper op til 1 ha inden for din bedrift, hvis afstanden imellem hver småbiotop er mindst 5 meter. Inden for disse 5 meter skal der foretages landbrugsaktiviteter, f.eks. i form af slåning eller dyrkning af en afgrøde.
  - Småbiotoper med en afstand på mindre end 5 meter fra hinanden anses som én samlet småbiotop, og må dermed kun udgøre 1 ha samlet set.

Du kan godt søge til flere forskellige elementer og arealer spredt udover din bedrift. Det betyder, at de ikke behøver at være sammenhængende, men enkeltvis skal være minimum 0,01 ha (100 m²), hvis de er en del af et tilskudsberettiget landbrugsareal. Det gælder, så længe det samlede landbrugsareal, der søges om tilskud til under ordningen, er på mindst 0,3 ha.

[Se mere i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025:

- § XX, nr. X og X, om arealers mindstestørrelser
- § XX om småbiotoper
- § XX om braklagte arealer

4.4.1 Samlet tilskudsareal må højst udgøre 50 pct. af bedriftens samlede godkendte areal til grundbetaling

Du kan højst få tilskud under denne ordning til 50 pct. af din bedrifts landbrugsarealer, som ved årets udgang stadig er godkendt til grundbetaling. Dette kriterie skal sikre, at der fortsat primært er landbrugsproduktion på din bedrift.

Vær opmærksom på, at GLM 10-arealer og udtagne arealer, der er en del af udtagningsprojekter, skovprojekter eller lavbundsprojekter også påvirker, hvor mange arealer du kan få tilskud til under denne ordning. En bedrifts samlede areal til grundbetaling bliver fratrukket arealer til GLM 10 og projekter, hvor der er søgt grundbetaling. Du har derfor alene mulighed for at søge tilskud til 50 pct. af dine landbrugsarealer, hvor der reelt er mulighed for produktion.

Dette kriterie er for at sikre, at der fortsat er produktion på minimum halvdelen af en bedrifts produktionsarealer.

Eksempel

En bedrift på 100 ha består af:

- 10 ha permanent græs udtaget under et projektilsagn
- 15 ha permanente afgrøder, f.eks. lavskov
- 20 ha permanente græsarealer
- 55 ha omdriftsarealer

GLM 10-arealet udgør 4 pct. af 55 ha omdriftsareal – svarende til 2,2 ha. Af bedriftens samlede 100 ha kan de 12,2 ha (hhv. 10 ha projektilsagn og 2,2 ha anvendt under GLM 10) ikke bruges i ordningen. Dermed skal de maksimale 50 pct. findes blandt bedriftens øvrige arealer på 87,8 ha. Det vil sige, at op til 43,9 ha (50 pct. af 87,8 ha) af denne bedrift kan søges under denne ordning.

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025:

- § XX, nr. X, om arealets maksimale størrelse

4.5 Kriterier og forpligtelser for at søge tilskud

Du kan kun søge tilskud til bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, hvis dine landbrugsarealer overholder kriterierne for ordningen. Du skal leve op til kriterierne for at kunne søge ordningen, mens forpligtelserne betegner de aktiviteter, du skal leve op til i ansøgningsåret.

Det er et kriterie for alle elementer og arealer, at de mindst er 0,01 ha og udgør hele eller en del af et tilskudsberettiget areal på mindst 0,3 ha til grundbetaling. For småbiotoper er det et kriterie, at de højst må være 1 ha.

TABEL 4.1. Oversigt over hvilke kriterier og forpligtelser du skal overholde alt efter, hvilket ikke-produktivt element eller areal, du udlægger. Læs mere uddybende om de forskellige elementer og arealer længere nede i dette afsnit.

Element	Kriterie for element	Forpligtelse om landbrugsaktivitet
Småbiotop Læs mere i afsnit 4.5.1	Må udlægges på alle typer af landbrugsarealer. Det vil sige på omdriftsarealer, permanent græs og permanente afgrøder.	Ingen udførelse af landbrugsaktivitet. Plantedækket må bestå af uslået græs, urter osv., spildkorn/frø, træer og buske eller være vådt. Det er også tilladt at foretage aktiv tilplantning med f.eks. nye læhegn og nye træer og buske. Det er tilladt at jordbearbejde i forbindelse med tilplantningen. Ved mere end 75 pct. kronedække er afgræsning dog tilladt.
Areal	Kriterie for areal	Forpligtelse om landbrugsaktivitet
Slåningsbrak Læs mere i afsnit 4.5.3	Må kun udlægges på omdriftsarealer.	Skal slås årligt.
Blomsterbrak Læs mere i afsnit 4.5.4	Må udlægges på alle typer af landbrugsarealer. Det vil sige på omdriftsarealer, permanent græs og permanente afgrøder.	Jordbehandling og isåning af blomsterblanding mindst hvert andet år (valgfrie plantearter).
Bestøverbrak Læs mere i afsnit 4.5.5 og 4.5.5.1	Må udlægges på alle typer af landbrugsarealer. Det vil sige på omdriftsarealer, permanent græs og permanente afgrøder. Det er dog kun muligt at få tillæg til bestøverbrak på arealer, der var omdrift i 2024.	Ved etablering af blomster- og bestøverbrak er det et krav, at jordbehandling og isåning af blomsterblanding foretages første år. Efterfølgende år er det fortsat tilladt at bearbejde jorden med henblik på etablering af blomsterblandingen, men ikke et krav. Der er krav til hvilke plantearter du skal anvende. Se planteartsliste i Bilag 1: Planteartsliste for bestøverbrak

Vær opmærksom på, at der for økologiske arealer gælder særlige krav til anvendelse af økologiske frø og plantematerialer.

[Se mere i Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion](#)

4.5.1 Hvad gælder for småbiotoper?

Du har mulighed for at udtage dele eller hele marker (op til 1 ha) under denne ordning, som du helt friholder fra produktion og landbrugsaktiviteter. De urørte levesteder kaldes 'småbiotoper' og er områder, der siden 2023 og efterfølgende år enten er etableret eller naturligt opstået på et tilskudsberettiget

landbrugsareal. En urørt småbiotop kan være med til skabe et større fødegrundlag for markens vilde dyr, fugle og insekter.

[Du kan læse om, hvilke tiltag du kan få tilskud til under grundbetalingsordningen i afsnittet om småbiotoper i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025.](#)

På en småbiotop må du gerne plante f.eks. træer og buske, hvis det har til formål at gavne biodiversiteten og ikke produktion. Du må også gerne etablere en sø ved f.eks. at stoppe dræningen eller grave et hul med det formål at skabe en småbiotop. Du kan begynde at planlægge småbiotoper på dine marker allerede efter den 25. oktober – året inden, du indberetter småbiotopen. Du kan f.eks. foretage beplantninger eller andre forberedende tiltag.

Du kan ikke anvende markkrat under denne ordning.

[Du kan læse mere om markkrat i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025.](#)

4.5.1.1 Plantedækket på småbiotoper

Plantedækket på en småbiotop kan bestå af sidste års stubmark, der er blevet liggende; være en tidligere brugt græsmark; eller være sidste års blomsterblanding (f.eks. fra en tidligere indberettet blomster- og eller bestøverbrakmark). Du har også mulighed for at jordbehandle din småbiotop, hvis det sker i forbindelse med enten vådgøring, tilplantning af træer og buske og/eller tilplantning af et plantedække. Tilplantning må dog ikke ske alene med henblik på produktion. Du må aktivt tilplante dit areal med træer og buske og/eller et plantedække i hele kalenderåret, så længe beplantningen ikke har produktion for øje.

Du bør sikre dig, at småbiotopen adskiller sig fra den mark den ligger på. Det er særligt relevant, hvis småbiotopen er nyetableret og forskellen til det omkringliggende areal, f.eks. en græsmark, ikke er tydelig. I det tilfælde kan du sikre dig, at plantedækket på det omkringliggende areal adskiller sig fra småbiotopen, f.eks. ved afgræsning eller afpudsning af det omkringliggende areal, eller at småbiotopen er afgrænset af f.eks. et hegn, en plovfure eller hegnsplæ.

4.5.1.2 Størrelse og forpligtelser for småbiotoper

Kriterierne for størrelsen af en småbiotop er, at den ikke må være mindre end 0,01 ha (100 m²) eller større end 1 ha. Det skyldes hensynet til Driftsloven, hvor arealer med småbiotoper op til 1 ha bliver undtaget fra rydningspligten. Du skal derfor ikke fjerne træer og buske, når de bliver mere end fem år gamle. Denne undtagelse for småbiotoper op til 1 ha gælder så længe, at du indberetter arealet som en småbiotop.

Hvis du udlægger flere småbiotoper på samme mark, skal der være mindst 5 meter mellem dem. Småbiotoper anses som sammenhængende, hvis der er mindre end 5 meter mellem dem. Dette afstandskrav gælder også til øvrige småbiotoper, som er anvendt til andre formål under GLM 10 og grundbetaling.

På marker med småbiotoper skal du på det omkringliggende areal udenfor indtegningen af småbiotoper overholde de forpligtelser, der gælder for det areal. Hvis der er flere småbiotoper på en mark skal du også overholde forpligtelser på de passager, der er mellem småbiotoperne. Det vil sige, at hvis der er indberettet småbiotoper på et areal med græs i omdrift, så skal arealet med græs overholde forpligtelser for græs. Det samme gælder for arealer med brak.

4.5.1.3 Du skal tegne småbiotoper ind

Du skal tegne din småbiotop præcist i Internet Markkort (IMK). Hvis du har fastholdt småbiotoper, som du har registreret sidste år, kan du overføre sidste års registrering ved at kopiere dit markkort fra 2024 i IMK. Hvis du registrerer en ny småbiotop i 2025, skal du tegne den ind i IMK.

Bemærk, at vi af tekniske årsager ikke retter teksterne på småbiotoper i Internet Markkort (IMK). Det betyder, at de fortsat vil blive vist som 4 pct. ikke-produktive arealer (**GLM 8**) i kortet. Dette har vi fastholdt, så du kan kopiere småbiotoperne over fra 2024 til 2025 – og ikke skal tegne dem ind på ny. Det er også den mulighed, du skal vælge i tegneredskabet i IMK, hvis du ønsker at indberette en ny småbiotop under GLM 10 i 2025.

Hvis din småbiotop udgør en hel mark, skal du stadig tegne en hovedmark under din tegning af småbiotopen. På hovedmarken skal du bruge eksisterende afgrødekoder. Hvis arealet er i omdrift, anbefaler vi, at du indberetter en afgrødekode for brak. Hvis arealet er permanent græs, skal du indberette arealet med én af afgrødekoderne for permanent græs uden gødningsnorm.

Du kan udlægge småbiotoper på alle typer af landbrugsarealer. Det vil sige på omdriftsarealer, permanent græs og permanente afgrøder. Vi betragter småbiotoper som en del af den mark, de er placeret på. Derfor vil et areal med en småbiotop have samme status som den øvrige mark. Det betyder, at hvis den omkringliggende mark opnår status som permanent græs, vil småbiotopen også få status som permanent græs.

Hvis du udlægger en småbiotop på en mark, der har status af permanent græs i 2025, vil småbiotopen fortsat være permanent græs i 2025, selvom resten af marken får status af omdrift. Det betyder, at hvis du etablerer en småbiotop på en mark, der er permanent græs, hvor du på den resterende del af marken etablerer en omdriftsafgrøde, så bibeholder småbiotopen status af permanent græs. Du skal indberette småbiotopen med en afgrødekode for permanent græs uden gødningsnorm.

Eksempler på, hvilken status småbiotopen har, når den etableres på forskellige typer af arealer:

Eksempel 1. En småbiotop under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed eller GLM 10 etableret på en mark med slåningsbrak:

Under biodiversitet & bæredygtighed og GLM 10 fastholdes arealer med slåningsbrak med omdriftsstatus. Småbiotoper, der er placeret på en slåningsbrak-mark, bliver ikke til permanent græs efter fem år.

Eksempel 2. En småbiotop under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed eller GLM 10 etableret på en mark med omdriftsgræs:

Arealet med småbiotopen følger status for marken med omdrift. Det vil sige, at småbiotopen kan blive til permanent græs, hvis den omkringliggende mark har været udlagt med græs og andet grøntfoder i mere end 5 år.

Eksempel 3. En småbiotop under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed eller GLM 10 etableret på en mark med græs og andet grøntfoder, som i 2024 bliver omklassificeret til permanent græs i 2024:

Arealet kan ikke indgå i opfyldelsen af GLM 10, fordi småbiotopen også får status af permanent græs.

Tilskud for småbiotoper er betinget af, at de ikke udsættes for nogen former for produktion eller landbrugsaktiviteter, der er tilknyttet produktion i ansøgningsåret. På arealer med lavskovstræer sker der en årlig vedproduktion i alle årene mellem plantning og stævning. Derfor kan lavskovstræerne på arealet med lavskov ikke tegnes ind som en småbiotop. Arealerne omkring træerne kan dog godt tegnes ind som en småbiotop så længe, at arealet består af noget andet end lavskovstræer som for eksempel

højt græs eller vand. Med henblik på at leve op til krav om landbrugsaktiviteter på lavskov, skal du fortsat sikre dig, at lavskovstræerne ikke gror til.

Hvis du udlægger en småbiotop på et areal med lavskov, skal arealet, som er tegnet ind som en småbiotop, adskille sig fra det omkringliggende areal, der er indberettet som lavskov. Hvis arbejdsarealer (inkl. vendeplads) en del af dit lavskovsareal, kan du benytte dette arbejdsareal som en småbiotop, men i så fald skal arbejdsarealet registreres som en småbiotop og kan dermed ikke indgå i lavskovsarealet. Er arbejdsarealet omfattet af en småbiotop, må du ikke samtidig anvende småbiotopen til arbejdsførelse eller opbevaring.

Ligesom for arealer med lavskov, skal småbiotoper, der er tegnet ind på arealer med frugt, bær og nøddetræer og -buske, også adskille sig fra arealet med træer og buske, som forklaret for lavskov.

4.5.1.4 Du må ikke udføre landbrugsaktiviteter

Det er en forpligtelse under bio-ordning biodiversitet & bæredygtighed, at du ikke må bruge en småbiotop produktionsmæssigt, da det ikke vil være i overensstemmelse med EU-reglerne om ikke-produktive elementer. Du må derfor ikke udføre landbrugsaktiviteter på en småbiotop i hele kalenderåret, herunder heller ikke afgræsning eller slæt.

Består småbiotopen af mere end 75 pct. træer og buske – målt ud fra kronedækkets areal – eller er vådgjort, må småbiotopen undtagelsesvist gerne afgræsses i henhold til EU-reglerne. Hvis du lader dine småbiotoper afgræsse, så skal du være opmærksom på, at dyrene ikke også afgræsser plantematerialet af eventuelt tilstødende brakmarker under denne ordning. Muligheden for afgræsning af en småbiotop må dog ikke beskadige træerne og buskene i en sådan grad, at der er risiko for, at træerne eller buskene ikke kan overleve eller er blevet fjernet. Derfor skal husdyrene også have adgang til et tilstødende areal, så småbiotopen ikke bliver beskadiget. Du behøver ikke at indhegne småbiotopen, hvis den støder op til en produktionsmark, som f.eks. en græsmark eller et tilsagnsareal, hvor afgræsning er tilladt.

4.5.1.5 Du må ikke bruge pesticider (sprøjtemidler)

På småbiotoper må du ikke anvende pesticider til nedvisning af afgrøden til etablering af næste års afgrøde.

Du må ikke gødske eller sprøjte arealet i hele kalenderåret. Det er dog tilladt selektivt at afslå eller nedvisne forekomster af flyvehavre og kæmpebjørneklo, hvis det er pålagt gennem en indsatsplan i din kommune. Det afslåede plantemateriale kan fjernes fra marken, hvis dette følger af anden regulering.

4.5.1.6 Hvilke tiltag kan forbedre biodiversiteten?

Du har mulighed for at forbedre biodiversiteten på småbiotoperne ved f.eks. at udlægge halmballer og små stendynger, så de fungerer som et overvintringssted for insekter og andre dyr. Vær dog opmærksom på, at halmballer eller andre landbrugsprodukter kun er tilladte at opbevare på en småbiotop, hvis du ikke bruger dem produktionsmæssigt. Det kan du f.eks. sikre ved at klippe ballesnor eller -net på halmballen eller ved at sprede halmballerne jævnt på arealet, dog uden at de noget sted på småbiotopen optager et sammenhængende areal på over 0,01 ha.

Hvis du ønsker at plante hjemmehørende træer og buske på en småbiotop, har du mulighed for at søge om tilskud via Miljøstyrelsens ordninger. Der kan enten søges om tilskud til beplantninger til gavn for vildtet eller til hasselmusen og birkemusen inden for de kommuner, hvor disse arter findes.

[Du kan læse mere på Naturstyrelsens hjemmeside om Plant for vildtet 2025.](#)

[Du kan få yderligere inspiration til småbiotoper på vores hjemmeside.](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025:

- § XX om småbiotoper
- § XX om braklagte arealer

4.5.2 Hvad gælder for de braklagte arealer?

Braklagte arealer er landbrugsarealer i omdrift, som du i en periode (et år ad gangen) tager ud af den landbrugsmæssige produktion.

Hvis du vælger at udlægge dit landbrugsareal som brak under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, skal du enten udlægge det som slåningsbrak eller etablere en blomster- eller bestøverbrak.

Du må ikke gødske eller sprøjte arealet i hele kalenderåret. Det er dog tilladt selektivt at afslå eller nedvisne forekomster af flyvehavre og kæmpebjørneklo, hvis det er pålagt gennem en indsatsplan i din kommune. Det afslåede plantemateriale kan fjernes fra marken, hvis dette følger af anden regulering.

Hvis du slår din brakmark i forbudsperioden fra 1. maj til 31. juli, vil din brakmark blive underkendt som et brakareal under denne ordning, og der kan eventuelt beregnes en sanktion. Du vil fortsat kunne modtage grundbetaling til marken, hvis vi ændrer arealet fra afgrøden 'brak' til f.eks. græs uden kvælstofnorm i forbindelse med en kontrol. (Afventer afklaring om uønskede plantearter).

Nedenfor kan du læse om de forskellige typer af braklagte arealer.

4.5.3 Hvad gælder yderligere for slåningsbrak?

Slåningsbrak udlagt under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed har yderligere forpligtelser end slåningsbrak under grundbetaling.

Under denne ordning må du ikke bruge marker med slåningsbrak til produktion i hele kalenderåret. Det betyder bl.a., at du ikke må omlægge til en vintersæd- eller vårafgrøde i løbet af kalenderåret.

Plantedækket på en brakmark kan f.eks. bestå af sidste års stubmark, der er blevet liggende, et græsplantedække, naturligt fremvoksende græsser og urter mm., sidste års blomsterblanding (f.eks. fra en tidligere indberettet blomster- og eller bestøverbrakmark) eller være en vintersået afgrøde fra året inden, der ikke fremstår som et produktionsareal. Benytter du et areal med vinteretableret afgrøde kan det derfor være nødvendigt med en eller flere slåninger af arealet i foråret (1. april til 30. april) til indsats for, at arealet ikke fremstår som et produktionsareal.

Under denne ordning forbliver arealer med slåningsbrak omdrift og bliver ikke til permanent græs efter fem år. Det er modsat arealer med slåningsbrak, du udelukkende søger grundbetaling til.

[Se afsnit om brak i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025](#)

4.5.4 Hvad gælder yderligere for blomsterbrak?

Blomsterbrak udlagt under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed har yderligere forpligtelser end, hvad der gælder for blomsterbrak under grundbetaling.

Blomsterbrak under denne ordning er et braklagt areal, hvor du etablerer et plantedække, der består af mindst to forskellige frø- og nektarproducerende plantearter per m² senest d. 30. april 2025. Du skal foretage en mekanisk jordbehandling ved den første etablering af arealet med blomsterbrak. Hvis du fortsat ønsker have blomsterbrak det efterfølgende år, behøver du ikke foretage en jordbehandling, men det er tilladt. Den udsåede blomsterblanding skal udgøre mindst 50 pct. af plantedækket på arealet.

Arealer med blomsterbrak anvendt under denne ordning må ikke omlægges i hele kalenderåret.

Du kan udlægge blomsterbrak på alle typer af landbrugsarealer. Det vil sige på omdriftsarealer, permanent græs og permanente afgrøder. Arealer, du etablerer med blomsterbrak, har status som om-drift.

[Se afsnit om brak i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025](#)

4.5.5 Hvad gælder yderligere for bestøverbrak?

Bestøverbrak udlagt under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed har samme forpligtelser som bestøverbrak under grundbetaling.

Bestøverbrak under denne ordning er et braklagt areal, hvor du etablerer et plantedække, der består af mindst tre plantearter fra planteartslisten for bestøverbrak per m² senest d. 30. april 2025. Du skal foretage en mekanisk jordbehandling ved den første etablering af arealet med bestøverbrak. Hvis du fortsat ønsker have bestøverbrak det efterfølgende år, behøver du ikke foretage en jordbehandling, men det er tilladt.

Arealer med bestøverbrak anvendt under denne ordning må du ikke omlægge i hele kalenderåret.

[Se planteartsliste i Bilag 1: Planteartsliste for bestøverbrak](#)

4.5.5.1 Tillæg til bestøverbrak

Hvis du under denne ordning udlægger et areal med bestøverbrak på et omdriftsareal, så kan du også søge om at modtage et ekstra tillæg på 1.500 kr. pr. ha. Tillægget gives udover basistilskuddet under denne ordning på 2.740 kr. pr. ha og tilskuddet til grundbetalingen.

For at søge skal du angive i din markplan under siden biodiversitet & bæredygtighed, at du ønsker at modtage tillæg til din bestøverbrakmark. For at kunne modtage et tillæg skal din bestøverbrakmark opfylde kriterier og forpligtelser til bestøverbrak.

Tillægget har til formål at gavne de bestøvende insekter. Se anbefalinger til placering i afsnit 4.5.5.4.

4.5.5.2 Hvilke kriterier gælder for tillægget til bestøverbrak?

Der er to kriterier, du skal leve op til, for at kunne søge tilskuddet.

Arealet skal have været et omdriftsareal i 2024. Det er for at sikre størst muligt miljø- og klimaeffekter af tiltaget og for at undgå en uensigtsmæssig fjernelse af permanent græs.

Du skal søge basistilskuddet til biodiversitet & bæredygtighed til braklagte arealer for arealet og leve op til kriterier og forpligtelser beskrevet i afsnit 4.5.

4.5.5.3 Hvilke forpligtelser gælder for tillægget til bestøverbrak?

Det er en forpligtelse, at arealet med bestøverbrak lever op til forpligtelserne for bestøverbrak. Når du etablerer bestøverbrak, skal du lave en mekanisk jordbehandling og så en blomsterblanding senest 30. april.

For at et areal kan godkendes som bestøverbrak skal, du leve op til følgende:

- Plantedækket skal bestå af mindst tre forskellige pollen- og nektarproducerende plantearter pr. m². Disse arter skal fremgå af [Bilag 1: Planteartsliste for bestøverbrak](#).
- Du skal bruge plantearter, som står på den særlige planteartsliste for bestøverbrak, der er i Bilag 1: Planteartsliste for bestøverbrak. Det er angivet i bilaget, om de enkelte plantearter er énårige eller flerårige med hensyn til blomstringsperioden samt hvilke insekter de enkelte arter tilgodeser.
- Den udsåede blomsterblanding skal udgøre mindst 50 pct. af plantedækket på arealet.
- Korn, græs, og majs må gerne indgå i blomsterblandingen, men tæller ikke med som én af de tre plantearter, da de ikke er nektarproducerende.
- Anvender du kløver i blandingen, kan kløver kun udgøre én af de tre krævede plantearter (også ved flere forskellige kløverarter).
- Naturligt fremvoksende arter, der er pollen- og nektarproducerende, kan indgå i kravet om tre arter pr. m². Disse arter skal også fremgå af [Bilag 1: Planteartsliste for bestøverbrak](#).

4.5.5.4 Særlige opmærksomhedspunkter til bestøverbrak

Arealer med bestøverbrak er undtaget fra forpligtelsen om årlig afslåning i etableringsåret og det efterfølgende ansøgningsår. Hvis samme areal benyttes som toårig bestøverbrak, skal du være opmærksom på, at arealer med bestøverbrak til enhver tid af året (begge år) har et plantedække bestående af en blomsterblanding eller af planterester, der opfylder forpligtelserne for bestøverbrak. Ved behov må du gerne afpudse din bestøverbrakmark, men du må ikke fjerne det afslåede plantemateriale. Hvis du efter det andet år igen ønsker at have en bestøverbrakmark, kan du på ny (senest 30. april i ansøgningsåret) udføre en ny jordbehandling og iså en blomsterblanding, hvorefter det toårige aktivitetskrav gælder på ny.

Bestøverbrak under denne ordning må ikke omlægges i hele kalenderåret. Derudover er der en forbudsperiode 1. maj til og med 31. juli, hvor du ikke må slå plantedækket af hensyn til yngleperioden for markens vildt- og fuglebestand. Hvis vejrforhold betyder, at det ikke er muligt at overholde fristen den 30. april for udsåning af en blomsterblanding til blomster- eller bestøverbrak, kan vi udskyde fristen. Fristen kan udskydes op til 14 dage og vil gælde for hele Danmark. Hvis fristen udskydes, sender vi en nyhed ud herom.

Du må ikke gødske eller sprøjte bestøverbrak arealet. Selektiv bekæmpelse af kæmpebjørneklo er undtaget, hvis du er forpligtet til at bekæmpe kæmpebjørneklo gennem en indsatsplan i din kommune.

Du kan udlægge bestøverbrak på alle typer af landbrugsarealer. Det vil sige på omdriftsarealer, permanent græs og permanente afgrøder. Du kan dog kun modtage tillægget på arealer, der havde status af omdriftsareal i 2024. Arealer, du har indberettet og etableret med bestøverbrak, får status som omdrift.

Du kan med fordel placere dine arealer med bestøverbrak i tilknytning til eksisterende naturområder, småbiotoper, grøfter eller lignende, men dette er ikke et krav. Du kan også bruge dine marker med bestøverbrak imellem produktionsmarker for at skabe en variation i plantedækket til gavn for vildtet og insekter.

[Se her for at finde inspiration og vejledning for, hvordan du kan tilgodese biodiversiteten bedst muligt.](#)

[Se afsnit om brak i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025:

- § XX om tillæg til bestøverbrak

4.6 Der er ingen gødskningsnorm til arealer under ordningen

Du må ikke bruge arealer under denne ordning produktionsmæssigt. De har derfor ikke en gødskningsnorm.

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025:

- § XX om pesticider

4.7 Det skal du gøre, hvis der sker ændringer i løbet af året

Det er et kriterie, at arealerne under ordningen er tilskudsberettiget til grundbetaling i hele kalenderåret. Hvis forpligtelserne under grundbetaling ikke er opfyldt på et areal hele året, skal du trække hele marken, eller den del af marken, der ikke er tilskudsberettiget, ud af din ansøgning. Det samme gør sig gældende for arealer under denne ordning. Du kan dog alene trække din ansøgning tilbage, hvis du ikke har fået varslet kontrol. Det kan f.eks. være:

- Ved ekspropriation
- Ved længevarende udnyttelse til andet formål, f.eks. drænarbejde*, røredlægning m.m.
- Ved etablering af en menneskeskabt anlægskonstruktion
- Hvis du ikke har mulighed at udføre en landbrugsaktivitet på en brakmark, f.eks. ved permanent vandlidende forhold
- Hvis du tilplanter arealet med en ikke-støtteberettiget afgrøde, som f.eks. juletræer og pyntegrønt

*Det er alene en overtrædelse at lægge nye dræn eller lave vedligeholdelsesarbejde af eksisterende dræn på arealer, du har indberettet under ordningen, da det vil blive anset som produktion.

Hvis du under kontrol er gjort opmærksom på, at du ikke overholder GLM 10 om mindst 4 pct. ikke-produktive elementer og arealer på bedriftens omdriftsarealer, kan du under kontrol udpege andre ikke-produktive elementer, der er ansøgt til under denne ordning. Hvis vi under administrativ kontrol konstaterer overtrædelse af GLM 10 kan du inden høringsfristen sende en ændring ind til dit fællesskema, hvor det fremgår hvilke arealer, du i stedet vil anvende til at opfylde GLM 10, og samtidig nedskrive det areal, hvortil du søger tilskud under ordningen biodiversitet & bæredygtighed.

Det er den landbruger, der har indberettet arealet i sit fællesskema, der har ansvaret for, at arealet er tilskudsberettiget i hele kalenderåret. Det gælder også ved salg eller bortforpagtning efter ansøgningsfristen.

[Se hvordan du trækker marker ud af din ansøgning eller reducerer marker i Vejledning om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer 2025.](#)

4.7.1 Hvornår kan du ændre afgrødekode?

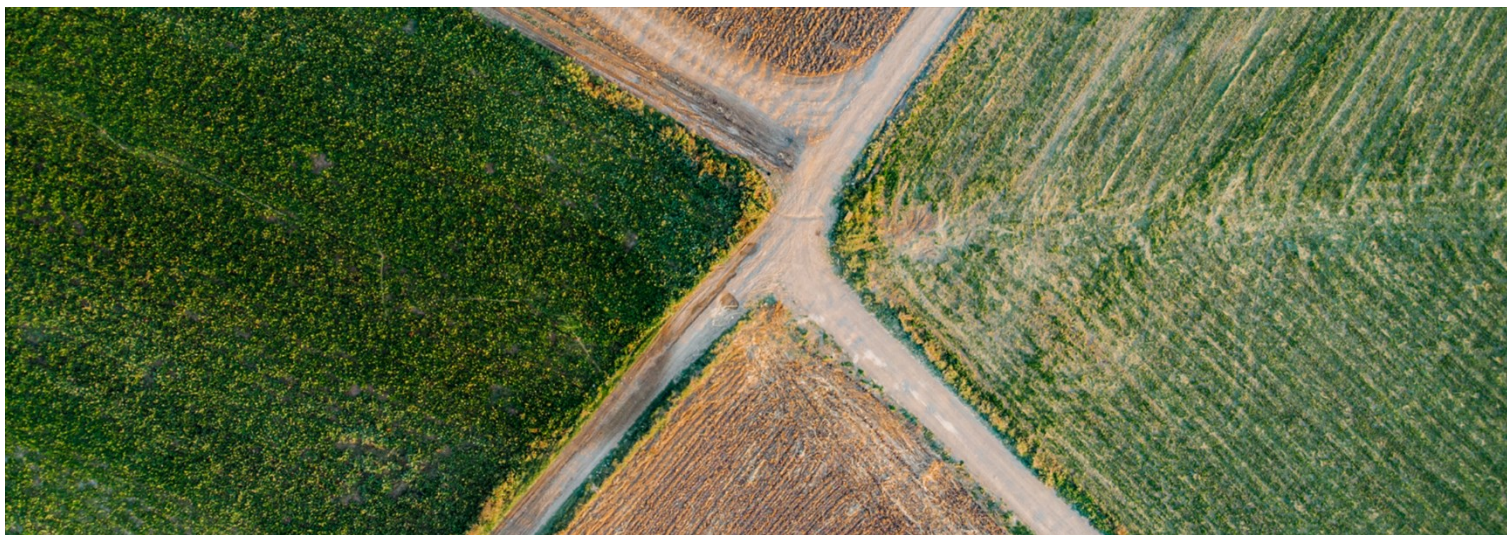
Det er vigtigt for vores kontrol af afgrøderotationen på dine marker, at du indberetter afgrøderne på marken korrekt ved ansøgning. Du skal altså angive den rigtige afgrødekode på dine marker ellers risikerer du, at dine marker bliver underkendt.

Du skal senest på ændringsfristen angive med afgrødekoden i fællesskemaet, hvilken aktivitet (blomsterblanding eller slåning) du vælger at udføre på din brakmark. Efter ændringsfristen kan du ikke ændre afgrødekoden fra eksempelvis blomster/bestøverbrak til slåningsbrak eller fra slåningsbrak til blomster/bestøverbrak. Det er udelukkende muligt at ændre afgrødekoden fra bestøverbrak til blomsterbrak, hvilket kan være aktuelt, hvis den udsåede blomsterblanding ikke kommet op, så den opfylder kravene til bestøverbrak men opfylder kravet til blomsterbrak.

Hvis vi i den satellitbaserede kontrol klassificerer en anden afgrøde end den indberettede på en mark, og det har betydning for din ansøgning, vil du modtage et høringsbrev. Da alle braktyper har samme afgrødekategori, vil du dog ikke modtage en høring, hvis du har indberettet en forkert afgrødekode for brak.

Du kan som udgangspunkt trække din ansøgning til arealet tilbage på ethvert tidspunkt. Du kan dog ikke trække ansøgningen tilbage for arealet efter den 15. november 2025.

[Læs mere i afsnit 6 om kontrol og administrative sanktioner 2025.](#)

5. Hvilke tilskud kan du søge til samme areal?

I dette afsnit kan du læse, hvad du kan kombinere bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed med.

5.1 Sammenhæng til andre ordninger

Du kan kun kombinere tilskud under denne ordning med grundbetaling og ø-støtte.

Hvis du f.eks. søger om tilskud under denne bio-ordning, så kan samme areal ikke samtidig modtage tilskud under følgende ordninger:

- Arealer med fastholdelse af vådområder (tilsagnstype 50, 55, 74, 75 og 76)
- Arealer med fastholdelse af naturlige vandstandsforhold (tilsagnstype 77)
- Arealer med fastholdelse af lavbundsområder (tilsagnstype 78)
- Arealer til etablering af vådområder (tilsagnstype 13)
- Arealer med miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16)
- Arealer med tilskud til fastholdelse af arealer i vand- og klimaprojekter (Engangskompensation)
- Arealer med minivådområder (inkl. omkringliggende arealer)
- Arealer med tilsagn om skovrejsning
- Arealer med tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer
- Arealer med tilskud til permanent ekstensivering
- Arealer med tilskud til målrettet kvælstofregulering
- Bio-ordningerne:
  - Arealer under bio-ordningen varieret planteproduktion
  - Arealer under bio-ordningen miljø- og klimavenligt græs
  - Arealer under bio-ordningen økologisk arealstøtte

Det er muligt at søge tilskud til bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed på arealer omfattet af tilsagn om økologisk arealtilskud. Du kan så ikke få udbetalt Økologisk Arealtilskud på arealet. Du skal huske, at du fortsat skal opfylde betingelser for tilsagn om Økologisk Arealtilskud, herunder indberette tilsagnsarealet i fællesskemaet, ligesom arealet fortsat skal være omlagt til økologisk jordbrugsproduktion under en bedrift, der er certificeret til økologisk jordbrug.

[Du kan læse mere i Vejledning om Økologisk Arealtilskud 2025](#)

Du kan se en oversigt over alle tilskudsberettigede arealordninger på styrelsens hjemmeside. Her får du et overblik på tværs af tilskudsordninger, så du kan se muligheder og begrænsninger for kombination af arealordninger på samme mark.

[Se hvilke tilskud du kan kombinere på dit areal i 2025.](#)

5.2 Sammenhæng med konditionalitet

Du kan kun modtage tilskud under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, hvis du opfylder GLM 10-kravet om, at du skal udlægge mindst 4 pct. ikke-produktive elementer på dine omdriftsarealer.

Viser det sig ved kontrolbesøg, at du ikke opfylder GLM 10-kravet, har du mulighed for at udpege erstatningsarealer, som opfylder betingelserne for GLM 10-arealer.

Hvis du kun råder over erstatningsarealer, som er indberettet under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, får du fortsat grundbetaling for arealerne, men du mister tilskuddet under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed for de arealer, som overføres til GLM 10.

Du kan ikke modtage tilskud under denne ordning til de områder på en mark der består af GLM-landskabselementer og skal fastholdes og vedligeholdes i medfør af GLM 8, delkrav 1.

Hvis du ikke er omfattet af GLM 10, så kan du fortsat søge om tilskud til biodiversitet & bæredygtighed.

[Du kan læse mere om konditionalitet og sammenhængen til GLM-kravene i Vejledning om konditionalitet – Miljøområdet 2025.](#)

[Læs mere i afsnit 6 om kontrol og administrative sanktioner 2025.](#)

6. Kontrol og administrative sanktioner

I dette kapitel beskriver vi, hvordan kontrollen foregår. Du kan også her læse om de administrative sanktioner, du kan få, hvis vi finder overtrædelser i kontrollen.

6.1 Kontrol

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø kontrol skal sikre, at reglerne for udbetaling af tilskud bliver overholdt.

Vi kontrollerer ansøgningerne på flere forskellige måder:

- **Administrativ kontrol.** Vi undersøger, om du opfylder betingelserne for at få tilskud ud fra de oplysninger, du har indberettet i fællesskemaet via Tast-selv, og om flere ansøgere søger om tilskud for det samme areal.
- **Satellitbaseret kontrol.** Vi bruger satellitdata til at kontrollere de kriterier og forpligtelser på markerne, som kan kontrolleres med denne metode. Den satellitbaserede kontrol fokuserer på større overtrædelser. Hvis den satellitbaserede kontrol viser, at kriterier og forpligtelser ikke er opfyldt, kan du i mange tilfælde bringe forholdene i orden og undgå en nedsættelse af tilskuddet. Det gør du ved at sende georefererede billeder ind med styrelsens app, som viser, at du overholder betingelserne. Du kan også efter en satellitbaseret kontrol ændre eller trække din ansøgning tilbage, for så vidt angår den del, der er berørt af den manglende overholdelse, forudsat, at dette sker senest 15. november.

[Du kan læse mere om den satellitbaserede kontrol på vores hjemmeside.](#)

- **Kontrolbesøg på bedriften.** Vi kommer på kontrolbesøg på en mindre del af bedrifterne, fordi der er betingelser, som ikke kan kontrolleres med satellitdata. Du har ifølge kapitel 6 i lov om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. pligt til at yde den nødvendige bistand i forbindelse med kontrol af oplysningerne i fællesskemaet. Du skal give adgang til bedriftens arealer samt vise dyrkningsplaner, markplaner, gødningsplaner, nødvendige bilag, registreringer og regnskabsmateriale, forretningsmateriale m.v. Vi varsler som udgangspunkt ikke kontrolbesøg. Det skyldes, at kontrolbesøg kun kan varsles, hvis varslingen ikke forstyrrer kontrollens formål og effektivitet. Når vi i sjældne tilfælde varsler kontrollen, udfører vi kontrollen inden for 14 dage efter varslingen. Efter varsling af et kontrolbesøg kan du ikke trække arealer ud af ansøgningen. Efter kontrolbesøg kan du ikke trække de arealer ud af ansøgningen, hvor vi har konstateret manglende overholdelse af tilskudsbetingelserne.

Hvis vi har konstateret, at der er regler, som ikke er overholdt, sender vi en skriftlig høring via Tast-selv. Her får du mulighed for at give dine bemærkninger. Vores kommentarer til dine bemærkninger vil fremgå af den skriftlige afgørelse.

Hvis du vil læse om love og regler

- [Artikel 59 – 60, artikel 62 og artikel 65 – 72 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om de kontrolsystemer, som medlemsstaterne er forpligtede til at indføre for at sikre, at reglerne bliver overholdt, og at Unionens finansielle interesser bliver beskyttet.](#)
- [Artikel 34 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om, at det er en betingelse for at yde koblet støtte for kvæg eller får og geder, at forpligtelserne til identifikation og registrering er opfyldt inden en nærmere bestemt dato i det relevante ansøgningsår, som fastsættes af medlemsstaten.](#)
- [Artikel 7 og 10 i Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2022/1173 af 31. maj 2022 om mulighederne for at ændre i eller trække støtteansøgninger tilbage efter kontrol, og om medlemsstaternes forpligtelse til at indføre et satellitbaseret arealovervågningssystem, som bl.a. skal sikre, at der ikke udbetales tilskud for arealer, som ikke er tilskudsberettigede.](#)
- §§ i Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025

6.2 Administrative sanktioner

6.2.1 Hvis du indsender en ansøgning om tilskud for sent

Hvis du indsender en ansøgning om tilskud under biodiversitet & bæredygtighed efter ansøgningsfristen, nedsætter vi det tilskud, som du ville være berettiget til, hvis ansøgningen om tilskud var indsendt rettidigt, med én pct. pr. arbejdsdag, som fristen overskrides. Nedsættelsen på én pct. pr. arbejdsdag gælder også, hvis der er krav om, at du skal indsende kontrakter, erklæringer, bilag eller anden dokumentation, og du indsender disse dokumenter for sent.

Hvis forsinkelsen er mere end 25 arbejdsdage, det vil sige, hvis du indsender efter ændringsfristen, kan du ikke få tilskud under ordningen. Er der tale om tilsagnsordninger, mister du herudover som udgangspunkt tilsagnet og skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Hvis du har fået dispensation fra fristen for indsendelse af et af de nævnte skemaer, anvender vi reglen om nedsættelse af tilskuddet med én pct. pr. arbejdsdag på den nye frist, som du har fået oplyst.

6.2.2 Hvis du ikke indberetter alle bedriftens landbrugsarealer

Søger du om arealtilskud eller tilskud under de animalske ordninger, skal du indberette alle bedriftens landbrugsarealer i fællesskemaet. Dette gælder også landbrugsarealer, som du ikke søger om tilskud for.

Hvis det ikke-indberettede areal udgør mere end tre pct. af det samlede areal, som skulle have været indberettet (det indberettede areal plus det ikke-indberettede areal), nedsætter vi alle arealrelaterede tilskud med op til tre pct., afhængigt af undladelsens omfang.

Tabel 6.1: Sådan beregner vi sanktionen:

Det ikke-indberettede areals andel af det samlede areal, som skulle have været indberettet	Størrelse på sanktion
Op til tre pct.	Ingen sanktion.
Mere end tre pct. og op til ti pct.	Én pct. af alle arealrelaterede tilskud.
Mere end ti pct. og op til 20 pct.	Én pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er op til fem ha. To pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er over fem ha.
Mere end 20 pct.	Én pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er op til fem ha. To pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er over fem ha og op til ti ha. Tre pct. af alle arealrelaterede tilskud, hvis det ikke-anmeldte areal er over ti ha.

6.2.3 Hvis der er betingelser under en tilskudskategori, som ikke er opfyldt

Ved manglende opfyldelse af betingelser under en tilskudskategori og beregning af administrative sanktioner skelner vi mellem "kriterier for at få tilskud" og "forpligtelser".

Kriterier for at få tilskud

"Kriterier for at få tilskud" er de overordnede betingelser, der skal være opfyldt for, at du kan få tilskud. Kriterierne kan f.eks. være, at du skal være aktiv landbruger, at du skal have rådighed over de arealer, du søger om tilskud til, og at arealerne ikke må ligge i bestemte områder (Natura 2000, § 3-områder osv.). Hvis du ikke opfylder et eller flere kriterier for et areal, kan arealet ikke medtages i det, som vi kalder "det godkendte, ansøgte areal". Men du får ikke en sanktion, når du ikke opfylder et kriterie for at få tilskud.

Forpligtelser

Under hver tilskudskategori er der nogle handlinger, du skal udføre eller ikke må udføre – det kalder vi forpligtelser. Hvis du på et areal ikke opfylder de forpligtelser, som gælder under tilskudskategorien, bortfalder tilskuddet for arealet helt eller delvist. Herudover kan du få en administrativ sanktion, som afhænger af alvoren, omfanget og varigheden af den manglende opfyldelse af forpligtelserne.

Tabel 6.2. Oversigt over hvilke begreber vi bruger, når vi beregner administrative sanktioner.

Begreb	Betydning
Tilskudskategori	En tilskudsordning eller en del af en tilskudsordning med egne tilskudsbetingelser og egen tilskudssats.
Ansøgt areal	Det areal, som du indberettede (indtegnede i IMK), og som du søgte om tilskud for under en tilskudskategori.
Kriterier for at få tilskud	Overordnede betingelser, som skal være opfyldt for, at du kan få tilskud under den ansøgte tilskudskategori.
Godkendt, ansøgt areal	Den del af det ansøgte areal, hvor kriterierne for at få tilskud er opfyldt.
Forpligtelser	De handlinger, som du skal udføre eller undlade at udføre under den ansøgte tilskudskategori.
Overtrådt areal	Den del af det godkendte, ansøgte areal, hvor en eller flere forpligtelser ikke er overholdt.
Vægningsfaktor	En talstørrelse, som afspejler en overtrædelses alvor, omfang og varighed, og som det overtrådte areal ganges med. Vægningsfaktoren kan f.eks. være 0,25, 0,5 eller 1. Alle overtrådte arealer under ordningen om biodiversitet og bæredygtighed ganges med vægningsfaktoren 1. Ved overtrædelser af forpligtelser, som gælder på tilskudskategoriniveau og ikke er knyttet direkte til de enkelte arealer, ganges hele det godkendte, ansøgte areal med vægningsfaktoren. Hvis der er flere overtrædelser på det samme areal, anvendes summen af vægtene. Hvis summen af vægtene for et areal overstiger 1, nedsættes den samlede vægt for arealet til 1.
Vægtet, overtrådt areal	Den del af det godkendte, ansøgte areal, hvor en eller flere forpligtelser ikke er overholdt – efter hensyntagen til de gældende vægningsfaktorer.
Overtrædelsesprocent	Det vægtede, overtrådte areal i procent af det godkendte, ansøgte areal.
Sanktionsfaktor	Den talstørrelse, som det overtrådte areal ganges med for at fastlægge sanktionen.
Tilskudsberettiget areal	Det godkendte, ansøgte areal fratrukket det vægtede overtrådte areal.
Gentagelse	Det er en gentagelse, hvis du også tidligere i perioden 2023-2027 har haft en overtrædelse på trin to eller derover i sanktionssystemet under den samme tilskudskategori.

Tabel 6.3: Sådan beregner styrelsen den administrative sanktion for en tilskudskategori under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed:

	Overtrædelsesprocent	1. overtrædelse	Ved gentagelse
Trin 1	0 < overtrædelsesprocent ≤ 10 pct.	Det tilskudsberettigede areal nedsættes. Ingen sanktion	Det tilskudsberettigede areal nedsættes. Ingen sanktion
Trin 2	10 pct. < overtrædelsesprocent ≤ 25 pct.	Det tilskudsberettigede areal nedsættes. Herudover får du en sanktion på 0,2 x det overtrådte areal	Det tilskudsberettigede areal nedsættes. Herudover får du en sanktion på 0,5 x det overtrådte areal
Trin 3	25 pct. < overtrædelsesprocent ≤ 100 pct.	Det tilskudsberettigede areal nedsættes. Herudover får du en sanktion 0,3 x det overtrådte areal	Det tilskudsberettigede areal nedsættes. Herudover får du en sanktion på 1,0 x det overtrådte areal

Eksempel på administrativ sanktion under bio-ordninger biodiversitet & bæredygtighed

En landbruger har søgt om basistilskud til småbiotoper og braklagte arealer for fire ha og tillæg til bestøverbrak for to ha. Kriterierne for tilskud, herunder GLM 8-kravet om, at mindst fire pct. af be-driftens omdriftsareal skal være ikke-produktive arealer, er opfyldt.

Ved kontrol viser det sig, at én af de to ha, som er indberettet med bestøverbrak, ikke opfylder betin-gelserne for bestøverbrak, men betingelserne for blomsterbrak.

Da betingelserne under basistilskuddet kan opfyldes med blomsterbrak i stedet for bestøverbrak, er der ingen overtrædelse under basistilskuddet. Vi udbetaler basistilskud for 4 ha.

For tillæg til bestøverbrak er der en overtrædelse på én ha ud af de ansøgte to ha. Overtrædelses-procenten er derfor 50 (1 ha / 2 ha x 100). Dermed er overtrædelsen en trin 3 overtrædelse.

Det tilskudsberettigede areal er én ha (to ha minus én ha), og sanktionen udgør 0,3 ha (0,3 x én ha).

Vi udbetaler tillæg til bestøverbrak for 0,7 ha.

Bagatelgrænse

Hvis forskellen mellem det tilskudsberettigede og det ansøgte areal under en tilskudskategori er på 0,10 ha eller derunder og ikke udgør mere end 20 pct. af det ansøgte areal, betragtes det tilskudsbe-rettigede areal som lig med det ansøgte areal.

Hvis en landbruger f.eks. har søgt om tilskud for 20 ha under en tilskudskategori, og der kun er fundet overtrædelser på 0,10 ha, udbetaler vi tilskud for 20 ha, fordi begge betingelser er opfyldt.

Modregning

Hvis nedsættelsen af tilskuddet og den administrative sanktion tilsammen udgør mere end tilskuddet beregnet på grundlag af det godkendte, ansøgte areal, modregner vi det overskydende beløb i vores fremtidige udbetalinger til dig.

Udelukkelse

Hvis du har begået en meget alvorlig overtrædelse af de regler, som er fastsat i medfør af Lov om ad-ministration af den fælles landbrugspolitik m.v. eller i Den Europæiske Unions forordninger, kan du blive udelukket fra at søge om tilskud under den berørte tilskudsordning eller tilskudskategori i det ef-terfølgende kalenderår. Ved vurderingen af "meget alvorlig" tager vi hensyn til overtrædelsens om-fang, varighed og hyppighed, og om overtrædelsen er begået med forsæt eller med en høj grad af uagtsomhed.

Bortfald af tilsagn om tilskud med krav om tilbagebetaling af tidligere modtaget tilskud

Hvis du foretager en overtrædelse, som strider imod ordningens formål, kan der under ordninger med flerårige tilsagn om tilskud ske bortfald af tilsagnet. Det betyder, at du mister tilsagnet for det over-trådte areal og skal betale tidligere modtaget tilskud tilbage. En afgørelse herom skal tage hensyn til overtrædelsens alvor, omfang og varighed.

Force majeure eller usædvanlige omstændigheder

Du kan bevare retten til tilskud eller undgå administrative sanktioner, selv om du ikke har overholdt alle forpligtelser, hvis der er tale om force majeure (naturkatastrofer o.l.) eller usædvanlige omstæn-digheder. Om en hændelse kan godkendes som force majeure eller usædvanlige omstændigheder, afhænger af en konkret vurdering.

Har du søgt om tilskud under en arealbaseret tilskudsordning, som har til formål at sikre en bæredygtig indkomst (grundbetaling, Ø-støtte eller stivelseskartofler), og den manglende overholdelse af forpligtelser skyldes force majeure eller usædvanlige omstændigheder, kan du bevare retten til tilskud for det areal, der var tilskudsberettiget på det tidspunkt, hvor der indtraf force majeure eller usædvanlige omstændigheder.

For tilskudsordninger, hvor tilskuddet ydes som kompensation for udgifterne til at opnå en effekt på arealerne (bio-ordninger og landdistriktsordninger), bevarer du retten til tilskud, medmindre du ikke har haft udgifter eller lidt indtægtstab.

For at vi kan tage hensyn til force majeure eller usædvanlige omstændigheder ved behandlingen af din ansøgning, er det en betingelse, at du indsender en skriftlig meddelelse om situationen sammen med en fyldestgørende dokumentation til Landbrugsstyrelsen senest 15 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor du eller din stedfortræder er i stand til at give en sådan meddelelse. Det er en konkret vurdering i den enkelte sag, hvornår vi vurderer, at du eller din stedfortræder var i stand til at give meddelelse om force majeure.

Hvis du vil læse om love og regler

- [§§ i Bekendtgørelse om tilskud til bio-ordninger for 2025](#)
- [Artikel 59, stk. 5, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om, at medlemsstaterne skal træffe passende forholdsregler for at sikre, at de sanktioner, der pålægges, står i et rimeligt forhold til og gradueres efter, hvor alvorlig, omfattende, varig eller hyppig den konstaterede manglende overholdelse er.](#)

7. Andre regler, du skal kende

7.1 Husk nationale bestemmelser ved etablering af småbiotoper

I forbindelse med etablering af småbiotoper under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed og til GLM 10-kravet, skal du være opmærksom på øvrige nationale bestemmelser, som kan gælde for dine småbiotoper. Det kan f.eks. være naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttelse af bestemte naturtyper og tilsvarende i naturtypebekendtgørelsen.

Så længe, at en småbiotop er underlagt en helårlig forpligtelse om ikke at kunne være omfattet af en landbrugsmæssig udnyttelse, vil småbiotoperne heller ikke samtidig kunne være underlagt en national bestemmelse. Af hensyn til f.eks. naturbeskyttelseslovens bestemmelser, har du har op til 1 år ('1-års-reglen') efter endt forpligtelse til at bringe arealet ind i landbrugsdriften igen, før det eventuelt bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens §3. Derudover har du også mulighed for at søge kommunen om permanent genopdykningsret til småbiotopen for at undgå en eventuel naturbeskyttelse. Det forudsætter dog, at arealet ikke allerede er omfattet af naturbeskyttelsesloven.

Hvis en småbiotop bliver omfattet af en § 3-registrering efter naturbeskyttelsesloven og samtidig er beliggende på et omdriftsareal, vil du fortsat kunne bruge denne småbiotop til opfyldelse af GLM 10-kravet. En naturbeskyttet småbiotop vil dog ikke kunne anvendes under bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed, fordi tilskud under bio-ordninger skal række ud over nationale forpligtelser.

Småbiotoper etableret alene under grundbetalingsordningen er ikke underlagt helårlige forpligtelser og derfor gælder '1-årsreglen' ikke for sådanne småbiotoper under grundbetalingsordningen.

Vær opmærksom på, at der kan være andre nationale forpligtelser end dem, der er nævnt her. Det er dit ansvar at være informeret om, hvilke nationale regler der gælder for dine arealer. Er du i tvivl, kan du kontakte din kommune.

7.2 Svig med og misbrug af tilskud

Vi kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig med EU-midler. Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, eller en handling du undlader at gøre, der påvirker din ret til at modtage tilskud eller påvirker, hvor meget du kan få i tilskud. Det kan for eksempel være, hvis:

- dokumenter fra dig er misvisende eller forfalskede
- du ikke lever op til en oplysningspligt

- du anvender midler eller investeringer til et andet formål, end de var tiltænkt og bevilget til.

Vi forbeholder os ret til at kontakte tredjeparter med forbindelse til ansøgninger som en del af kontrol for svig.

Vi anmelder sagen til politiet, hvis vi har mistanke om svig. Uanset resultatet af politianmeldelsen kan du helt eller delvist miste tilskuddet, hvis vi modtager en ansøgning fra dig med forfalskede dokumenter, urigtige eller vildledende oplysninger eller ved at fortie oplysninger. Du kan også risikere bøde, udelukkelse fra at søge tilskud, eller at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Du skal føre tilsyn med opgaver, som du som tilskudsmodtager får løst af en tredjepart, f.eks. en konsulent. Gør du ikke det, kan det få konsekvens for dit tilskud, selvom det ikke er dig, der har løst opgaven.

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- Kapitel 10 [Lov nr. 470 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v.](#)
- § 289a i [Lovbekendtgørelse nr. 1360 af 28. september 2022 \(Straffeloven\)](#).
- Art. 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.3 Omgåelse af kriterier og forpligtelser

Vi kontrollerer også ansøgninger om tilskud for omgåelse af kriterier og forpligtelser. Omgåelse er den betegnelse, vi bruger, hvis en ansøger bevidst forsøger at opnå fordele på grundlag af kunstigt skabte betingelser. Det kan f.eks. være, hvis du deler din bedrift op i flere CVR-numre for at undgå loftet over tilskud for dermed at få mere i tilskud.

Når vi udfører kontrol for omgåelse, ser vi på, om du kan have opnået en konkret økonomisk fordel på baggrund af ejerforhold og relationer til andre ansøgere. Vi vurderer, om dit valg af virksomhedskonstruktion, kun har haft til formål at opnå en fordel.

[Gå til vores sider om omgåelse](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- Art. 59 og Art. 62 i [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.4 Force majeure og ekstraordinære omstændigheder

Hvis det på grund af force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder har været umuligt for dig at overholde de krav, der er for at modtage tilskud, kan vi se bort fra den manglende overholdelse, når du opfylder visse krav.

For at vi kan anerkende force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal den indtrufne begivenhed have været en helt usædvanlig situation, som:

- du ikke kunne forudse

- var uden for din kontrol
- reelt har forhindret dig i at opfylde dine forpligtelser.

Du skal desuden, efter vores vurdering, have gjort nok for at sikre dig imod begivenheden.

Vær opmærksom på, at der skal være sammenhæng mellem årsagen til, at du ikke kunne overholde kravene og tidspunktet for force majeure-begivenheden eller den ekstraordinære omstændighed.

Force majeure og andre ekstraordinære omstændigheder kan bl.a. være, hvis:

- tilskudsmodtager er afgået ved døden
- du som tilskudsmodtager er uarbejdsdygtighed i længere tid
- din bedrift i væsentlig grad bliver berørt af en alvorlig naturkatastrofe
- bedriftens stalde bliver ødelagt ved en ulykke
- hele eller dele af din besætning eller dine afgrøder bliver ramt af en sygdom i husdyrpopulationen (en epizooti), en plantesygdom eller en planteskadegører
- du bliver tvunget til at afstå jord eller fast ejendom til staten, altså hvis hele eller en væsentlig del af din bedrift bliver eksproprieret, og ekspropriationen ikke kunne forudses på tidspunktet for, at du sendte din ansøgning.

Eksemplerne er ikke udtømmende, og der vil altid være tale om en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Hvis du eller dit dødsbo vil anmode om force majeure eller andre ekstraordinære omstændigheder, skal vi have skriftligt besked om det senest 15 arbejdsdage efter det tidspunkt, hvor du eller din stedfortræder er i stand til at give en sådan meddelelse.

Hvis du overskrider denne frist, kan vi ikke anerkende omstændigheden som begrundelse for den manglende overholdelse.

Vi kan bede dig om yderligere oplysninger, hvis vi har brug for dem for at kunne vurdere sagen.

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- §§ 13-15 i [Bekendtgørelse nr. 1387 af 29. november 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#)
- § 9 i [Bekendtgørelse nr. 1359 af 28. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv](#)
- Art. 3 og Art. 59 i [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)

7.5 Vi indsamler og behandler dine data

For at vi kan behandle din ansøgning, behandler vi en række af dine data. Som hovedregel afgiver du disse data i forbindelse med din ansøgning, men i visse tilfælde indhenter vi også data fra andre myndigheder.

Vores adgang til at behandle dine data følger af reglerne for det enkelte tilskud, du søger om.

Vi behandler kun data, der er nødvendige og relevante for det tilskud, der søges. Vi behandler disse data for at sagsbehandle, administrere, udbetale og kontrollere de specifikke tilskud.

I særlige tilfælde kan vi videregive eller offentliggøre dine data. Dog kun hvis vi ved lov er forpligtet til det.

Når vi behandler dine personoplysninger, har du en række rettigheder, blandt andet retten til at søge indsigt i, hvilke personoplysninger vi har registreret om dig. Du har også ret til at få rettet, slettet eller blokeret eventuelt urigtige eller vildledende oplysninger.

[Gå til vores sider med detaljerede oplysninger om vores behandling af dine data](#)

Hvis du vil læse om reglerne

Til dette afsnit har vi brugt:

- Databeskyttelsesforordningen - [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger mv.](#)
- Databeskyttelsesloven - [Lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger \(databeskyttelsesloven\)](#)
- Forvaltningsloven - [Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014](#)
- Offentlighedsloven - [Lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020](#)

7.6 Hvis du vil klage over en afgørelse fra os

Du vil kunne klage over vores afgørelser til Miljø- og Fødevareklagenævnet via deres klageportal. Det vil altid stå beskrevet i den enkelte afgørelse fra os, hvordan du skal gøre, hvis du vil klage.

En klage skal altid sendes inden 4 uger fra den dag, hvor du fik afgørelsen.

Ring eller skriv til os, hvis du er tvivl om, hvordan du klager.

[Du kan læse mere om reglerne for bl.a. indgivelse af klage, frister, gebyrer m.v., der gælder for Miljø- og Fødevareklagenævnet, i lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.](#)

Herudover kan du orientere dig om klageprocessen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside.

8. Retsgrundlag

Reglerne af betydning for bio-ordningen biodiversitet & bæredygtighed findes i følgende forordninger, love og bekendtgørelser:

8.1 EU-regler

- [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2115 af 2. december 2021 om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget \(EGFL\) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne \(ELFUL\), og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1305/2013 og \(EU\) nr. 1307/2013 \(CAP-planforordning\)](#)
- [Europa-Parlamentets og Rådets Forordning \(EU\) 2021/2116 af 2. december 2021 om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning \(EU\) nr. 1306/2013 \(Den horisontale forordning\)](#)
- [Kommissionens Delegerede Forordning \(EU\) 2022/1172 af 4. maj 2022 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede forvaltnings- og kontrolsystem i den fælles landbrugspolitik og anvendelse og beregning af administrative sanktioner i forbindelse med konditionalitet](#)
- [Kommissionens Gennemførelsesforordning \(EU\) 2022/1173 af 31. maj 2022 om regler for anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2021/2116 for så vidt angår det integrerede system for forvaltning og kontrol under den fælles landbrugspolitik](#)

8.2 Danske regler

- [Lov nr. 470 af 25. april 2023 om administration af den fælles landbrugspolitik m.v. Bekendtgørelse nr. 1711 af 13. december 2023 om tilskud til biodiversitet og bæredygtighed for 2024](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1520 af 8. december 2023 om konditionalitet for 2024](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1359 af 28. november 2023 om ansøgninger m.v. for landbrugere i Tast selv](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1387 af 29. november 2023 om kontrol og administrative sanktioner for visse tilskudsordninger under Den Europæiske Unions fælles landbrugspolitik](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1426 af 1. december 2023 om grundbetaling m.v. til landbrugere for 2024](#)
- [Bekendtgørelse nr. 1602 af 28. december 2022 om kundgørelse af Landbrugsstyrelsens kort med senere ændringer](#)

9. Bilag 1: Planteartsliste for bestøverbrak

TABEL 9.1. Planteartsliste for bestøverbrak

I tabellen fremgår planter, du kan bruge til bestøverbrak. Der er angivet sæson for blomstring samt varighed af plantens cyklus (enårig, 2-årig eller flerårig). Der er for den enkelte planteart også angivet, om den er til gavn for honningbier, vilde bier, svirrefluer eller sommerfugle med angivelse af +/- eller ingen udfyldelse, hvis data ikke er tilgængelig. Tallene i parentes angiver den artsrigdom af vilde bier, planten understøtter, samt antal rødlistede dag- og natsommerfugle. Oplysningerne er indhentet fra Aarhus Universitet "Bruus et al, 2018, Positivliste over pollen og nektarproducerende planter til brug for braktypen: MFO-bestøvervenlig brak samt Bruus og Strandberg, 2022, Ny planteartsliste for blomster- og bestøverbrak".

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Sæson	Varighed	Honningbier	Vilde bier (artsrigdom)	Svirrefluer	Sommerfugle (antal rødlistede)
Boghvede	<i>Fagopyrum esculentum</i>	Jul-aug.	Enårig	+	+	+	-
Almindelig hør	<i>Linum usitatissimum</i>	Jun-aug.	Enårig	+	+	+	-
Gul sennep	<i>Sinapis alba</i>	Jun-sep.	Enårig	+	+	+	+
Agersennep	<i>Sinapis arvensis</i>	Jun-okt.	Enårig		(7)		
Hjulkrone	<i>Borago officinalis</i>	Jun-aug.	Enårig	+	+	+	+
Almindelig honningurt	<i>Phacelia tanacetifolia</i>	Jun-sep.	Enårig	+	+	+	+
Havemorgenfrue	<i>Calendula officinalis</i>	Jul-sep.	Enårig	+	+	+	+
Hvid okseøj	<i>Leucanthemum vulgare</i>	Jun-jul.	Enårig	+	+	+	+
Gul okseøj	<i>Glebionis segetum</i>	Jun-sep.	Enårig	+	+	+	+
Blod-kløver	<i>Trifolium incarnatum</i>	Jul-sep.	Enårig	+	+	-	?
Kornblomst	<i>Centaurea cyanus</i>	Jun-sep.	Enårig	+	+	+	-
Vild gulerod	<i>Daucus carota</i>	Jul-aug.	2-årig	+	(7)	+	-
Pyrenæisk storkenæb	<i>Geranium pyrenaicum</i>	Jun-sep.	2-årig		(10)		
Kransblomstret katost	<i>Malva verticillata</i>	Jul-sep.	2-årig				
Kommen	<i>Carum carvi</i>	Maj-jun.	2-årig	-	+	+	-
Humlesneglebælg	<i>Medicago lupulina</i>	Maj-sep.	2-årig	+	+	-	-
Markstenkløver	<i>Melilotus officinalis</i>	Jul-sep.	2-årig	+	+	-	-
Almindelig hulsvøb	<i>Chaerophyllum temulum</i>	Jun-jul.	2-årig		(6)		(1)
Svinenød	<i>Conopodium majus</i>	Jun-jun.	Flerårig		(4)		

Dansk navn	Videnskabeligt navn	Sæson	Varig- hed	Hon- ning- bier	Vilde bier (arts- rig- dom)	Svirre- fluer	Som- mer- fugle (antal rødli- stede)
Engstorkenæb	<i>Geranium pratense</i>	Jul-aug.	Flerårig		(10)		
Moskus-katost	<i>Malva moschata</i>	Jul-sep.	flerårig		(4)		
Vild kørvel	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Maj-jul.	Flerårig	-	+	+	-
Brunelle	<i>Prunella vulgaris</i>	Jul-aug.	Flerårig	-	+	+	-
Rundbælg	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Jun-aug.	Flerårig	+	(6)	-	+
Foderespar- sette	<i>Onobrychis viciifolia</i>	Jun-aug.	Flerårig	+	+	-	-
Musevikke	<i>Vicia cracca</i>	Jun-aug.	Flerårig	+	+	-	(2)
Hvidkløver	<i>Trifolium repens</i>	Jun-sep.	Flerårig	+	+	-	-
Alsike-kløver	<i>Trifolium hybridum</i>	Jun-aug.	Flerårig	+	+	-	-
Cikorie	<i>Cichorium intybus</i>	Jul-sep.	Flerårig	+	+	+	-
Grøn høge- skæg	<i>Crepis capillaris</i>	Jul-aug.	Flerårig		(11)		
Stivhåret borst	<i>Leontodon hispidus</i>	Jun-jul.	Flerårig		(4)		
Agersnerle	<i>Convovulus arvensis</i>	Jun-sep.	Flerårig		(9)		(1)
Agersvinemælk	<i>Sonchus arvensis</i>	Jul-aug.	Flerårig		(7)		(1)
Almindelig me- rian	<i>Origanum vulgare</i>	Jun-sep.	Flerårig		(7)		(2)
Rødkløver	<i>Trifolium pratense</i>	Maj-okt.	Flerårig	+	+	-	(2)
Stor knopurt	<i>Centaurea scabiosa</i>	Jul-sep.	Flerårig		(8)		(2)
Storblomstret kodriver	<i>Primula vulgaris</i>	Apr.-maj	Flerårig		(7)		(3)
Blåhat	<i>Knautia arvensis</i>	Jun-sep.	Flerårig	+	+	+	(3)
Almindelig kæl- lingetand	<i>Lotus corniculatus</i>	Jun-sep.	Flerårig	+	+	-	(3)
Lucerne	<i>Medicago sativa</i>	Jul-sep.	Flerårig	+	+	-	(3)
Almindelig røl- like	<i>Achillea millefolium</i>	Jul-okt.	Flerårig	-	+	+	(3)
Mælkebøtte	<i>Taraxacum agg</i>	Apr.-maj	Flerårig		(10)		(6)
Gul snerre	<i>Galium verum</i>	Jun-aug.	Flerårig				(6)
Farvegåseurt	<i>Anthemis tinctoria</i>	Jun-sep.	Flerårig				(1)

